

TENTH CLASS MODEL PAPER (AP)
SUMMATIVE ASSESSMENT - II
SOCIAL STUDIES (Telugu Version)

Time: 3 Hrs. 15 Min.

Max.Marks: 100

సూచనలు:

1. ప్రశ్నపత్రం చదవడానికి 15 నిమిషాలు, సమాధానాలు రాయడానికి 3 గంటల సమయం కేటాయించాలి.
2. అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు జవాబు పత్రంలోనే రాయాలి.
3. ప్రశ్నపత్రంలో నాలుగు సెక్షన్లు, 33 ప్రశ్నలు ఉంటాయి.
4. సెక్షన్ - IV లోని ప్రశ్నలకు అంతర్గత ఎంపిక ఉంటుంది.
5. 33వ ప్రశ్నలో భారతదేశ పటం, ప్రపంచ పటం రెండింటికీ సమాధానం రాయాలి.

సెక్షన్ - I

సూచనలు: i) అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

12 × 1 = 12

ii) ప్రతి ప్రశ్నకు ఒక మార్కు.

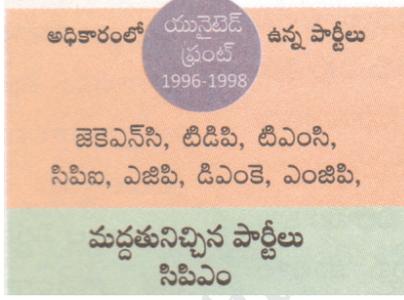
1. ఏ రుతుపవన కాలంలో భారతదేశం అధిక వర్షపాతాన్ని పొందుతుంది?
2. ఏ రంగం వస్తువులను నేరుగా ఉత్పత్తి చేయదు?
ఎ) వ్యవసాయ రంగం   బి) పారిశ్రామిక రంగం   సి) సేవల రంగం
3. GDP ను విస్తరించండి.
4. మొదటి జత మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని అనుసరించి రెండో జతను పూరించండి.
అతి నవీన ముడుత పర్వతాలు : హిమాలయాలు :: పురాతన ముడుత పర్వతాలు : ?
5. కిందివాటిలో సరికాని జతను గుర్తించండి.
ఎ) అతిపెద్ద ద్వీపకల్ప నది - గోదావరి
బి) పగులు లోయలో ప్రవహించే నది - నర్మద
సి) పశ్చిమానికి ప్రవహించే జీవనది - గంగ
6. 'సాధించు లేదా మరణించు' అనే నినాదాన్ని ఇచ్చినవారు ఎవరు?
7. కింది ప్రధాన మంత్రులను వారు పనిచేసిన కాలాన్ని అనుసరించి వరుస క్రమంలో అమర్చండి.
జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, ఇందిరా గాంధీ, మొరార్జీ దేశాయ్, లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి
8. కిందివాటిని జతపరచండి.
i) మిత్ర రాజ్యాలు ( ) a) జర్మనీ, ఇటలీ, జపాన్
ii) కేంద్ర రాజ్యాలు ( ) b) భారత్, ఇండోనేషియా, శ్రీలంక
iii) అలీన దేశాలు ( ) c) బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, రష్యా

9. కింది పట్టికను చదివి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

సంవత్సరం	వ్యవసాయం రంగం	పారిశ్రామిక రంగం	సేవారంగం
1972 - 73	74%	11%	15%
2009 - 10	53%	22%	25%

ప్ర: ప్రాథమిక రంగంపై ఎంత శాతం మంది ప్రజలు ఆధారపడి ఉన్నారు? దీనికి కారణమేమిటి?

10. కింది సమాచారాన్ని చదివి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

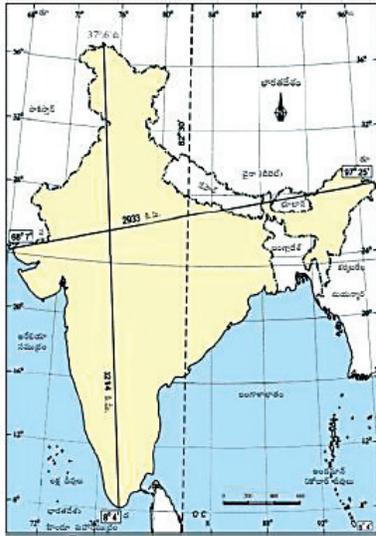

ప్ర: యువైబిడ్స్ ప్రాజెక్ట్ ప్రభుత్వంలో భాగస్వాములైన పార్టీలు ఏవి?

11. తెలుగుదేశం పార్టీ వ్యవస్థాపకుడైన కింది నాయకుడిని గుర్తించండి.

12. కింది పటాన్ని పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

ప్ర: భారతదేశం మధ్యగా వెళ్లే అక్షాంశ రేఖ ఏది?

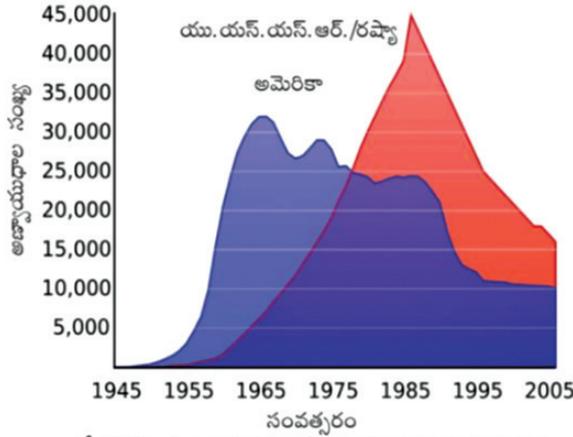
సెక్షన్ - II

సూచనలు: i) అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

8 × 2 = 16

ii) ప్రతి ప్రశ్నకు రెండు మార్కులు.

13. ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం అంటే ఏమిటి?
14. భారతదేశ భౌగోళిక స్వరూపాలను పేర్కొనండి.
15. మొదటి, రెండో ప్రపంచ యుద్ధాలకు తక్షణ కారణాలు ఏవి?
16. సంకీర్ణ ప్రభుత్వం అంటే ఏమిటి?
17. కింది గ్రాఫ్‌ను పరిశీలించి ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలంలో ఆయుధ పోటీని వివరించండి.

రేఖాచిత్రం 1 : అమెరికా, రష్యా వద్ద అణ్వయుధ నిల్వలు

18. జనాభా నియంత్రణపై రెండు నినాదాలు రాయండి.
19. ఇటీవల నూతనంగా ఏర్పడిన రెండు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలను పేర్కొనండి.
20. 'మానవాభివృద్ధి సూచికలో హిమాలయ ప్రదేశ్ పంజాబ్ కంటే మెరుగైన స్థితిలో ఉంది' ఇది ఎలా సాధ్యమైంది? మీ సమాధానాన్ని సమర్థించండి.

సెక్షన్ - III

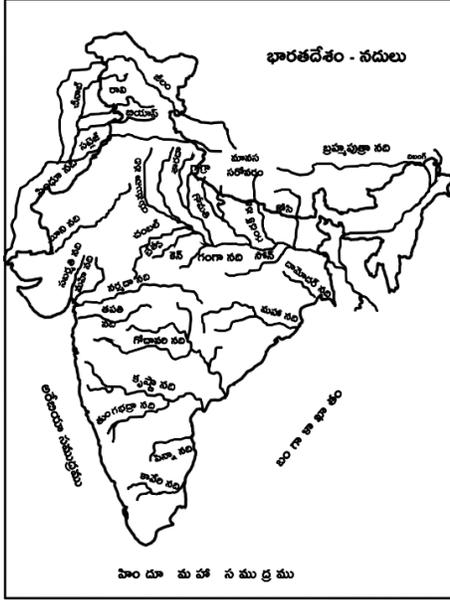
సూచనలు: i) అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

8 × 4 = 32

ii) ప్రతి ప్రశ్నకు నాలుగు మార్కులు

21. భారతదేశ వ్యవసాయంపై హిమాలయాల ప్రభావాన్ని వివరించండి.
22. పంచశీల ఒప్పందం అంటే ఏమిటి?
23. కింది పార్టీలను జాతీయ, ప్రాంతీయ పార్టీలుగా విభజించి పట్టికలో చూపండి.
బీజేపీ, కాంగ్రెస్, డీఎంకే, టీడీపీ, బీఎస్పీ, సీపీఐ, ఏజీపీ, టీఎంసీ, వైఎస్ఆర్సీపీ, సీపీఐ(ఎం)
24. వాతావరణ మార్పు భూతాపానికి ఎలా కారణమవుతుంది? దీన్ని తగ్గించడానికి చర్యలను సూచించండి.
25. పారిశ్రామికీకరణ ఆధునిక యుద్ధాలకు ఏ విధంగా కారణమైంది?

26. కింది పటాన్ని పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- ఎ) పశ్చిమం వైపుకు ప్రవహించే జీవనది ఏది?
- బి) సింధునదికి గల అయిదు ఉపనదులు ఏవి?
- సి) ఏ నదిని బంగాదేశ్ లో పద్మానది అని పిలుస్తారు?
- డి) పశ్చిమంగా ప్రవహించే ద్వీపకల్ప నదులు ఏవి?

27. నీటి పరిరక్షణ గురించి నినాదాలు రాయండి.

28. యుద్ధాలను నివారించి శాంతిని సాధించడానికి చర్యలను సూచించండి.

సెక్షన్ - IV

సూచనలు: i) అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

5 × 8 = 40

ii) ప్రతి ప్రశ్నకు ఎనిమిది మార్కులు.

iii) ప్రతి ప్రశ్నకు అంతర్గత ఎంపిక ఉంటుంది.

29. a) గుజరాత్ లో పోలిస్టే అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లో సూర్యుడు రెండు గంటల ముందుగానే ఉదయిస్తాడు. అయితే గడియారాలు ఒకే సమయాన్ని చూపుతాయి. ఇది ఎలా జరుగుతుంది?

(లేదా)

b) మహిళలు ఇంటి బయట పనిచేయడానికి, లింగ వివక్షకు మధ్య సంబంధం ఏమిటి?

30. a) ప్రపంచ యుద్ధాల్లో జాతీయ రాజ్యాలు, జాతీయతా భావం యుద్ధ కాంక్షను ఎలా ప్రభావితం చేశాయి?

(లేదా)

b) ప్రపంచ యుద్ధాల పరిణామాలేమిటి?

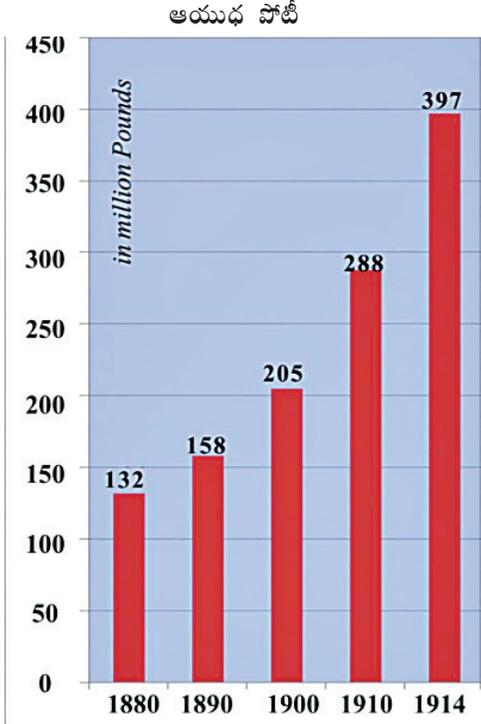
31. a) కింది పేరాను చదివి వ్యాఖ్యానించండి.

ప్రపంచీకరణ మన దేశ అభివృద్ధిని కుంటుపరిచింది. భారతదేశం అభివృద్ధి చెందడానికి ప్రపంచీకరణ సహాయపడుతుంది. ఈ రెండు వాదనల పట్ల మీరు ఏ విధంగా స్పందిస్తారు?

(లేదా)

b) వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు లాంటి వివిధ సందర్భాల్లో భూగర్భ జలాల వినియోగాన్ని సమర్థించే, వ్యతిరేకించే వాదనలను పేర్కొనండి.

32. a) కింది గ్రాఫ్‌ను పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- ఎ) ఇచ్చిన గ్రాఫ్ దేన్ని సూచిస్తుంది?
- బి) త్రైపాక్షిక కూటమిలోని దేశాలేవి?
- సి) 1914లో ఆయుధాలపై ఖర్చు పెరగడానికి కారణమేమిటి?
- డి) మిత్ర దేశాల కూటమిలోని దేశాలేవి?

1880 - 1914 మధ్య ప్రధాన శక్తులయిన జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా - హంగేరి, బ్రిటన్, రష్యా, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్ ల సైనిక ఖర్చు

(తేదా)

b) కింది కాలపట్టికను పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

అత్యవసర పరిస్థితి ముగింపు, మొరార్జీ దేశాయి, చరణ్ సింగ్ కింద జనతాపార్టీ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు	1977
ఇందిరాగాంధీ నేతృత్వంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు	1980
టీడీపీ ఏర్పాటు	1982
ఆపరేషన్ బ్లూస్టార్, ఇందిరాగాంధీ హత్య	1984
చుంకాబై హెచ్ ఎన్ లాంగోవాలతోనూ, అస్సాంపై ఎమిన్ యుతోనూ రాజీవ్ గాంధీ ఒప్పందాలు	1985
మిజో నేషనల్ ఫ్రంట్ తో ఒప్పందం	1986
శ్రీలంకతో ఒప్పందం	1987
విపి సింగ్, చంద్రశేఖర్ తో జనతాదళ్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు	1989
మండల కమిషన్ సిఫారసుల అమలుకు నిర్ణయం	1989
రామజన్యభూమి రద్దయ్యాత్ర	1990
రాజీవ్ గాంధీ హత్య, పివి నరసింహారావు ప్రధానమంత్రిగా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం	1991
ఆర్థిక సంక్షోభం విధానాలు	1991
బాబ్రి పవర్ స్టేషన్ కూర్చివేత	1992
దేవెగౌడ, ఐతి గుజ్రాల్ లు ప్రధానమంత్రులుగా నేషనల్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వం	1996
ఎటి వాకేషియ నేతృత్వంలో ఎన్ డీపీ ప్రభుత్వం	1998

- ఎ) రాజీవ్ గాంధీని హతమార్చిన సంస్థ ఏది?
- బి) టీడీపీ వ్యవస్థాపకుడు ఎవరు?
- సి) అత్యవసర పరిస్థితి తర్వాత ప్రధాని ఎవరు?
- డి) ఆపరేషన్ బ్లూస్టార్ చేపట్టిన ప్రధాని ఎవరు?

33. a) మీకిచ్చిన భారతదేశ అవుట్‌లైన్ పటంలో కింది ప్రాంతాలను గుర్తించండి.

- 1) ప్రపంచంలో అతి ఎత్తయిన శిఖరం - ఎవరెస్ట్
- 2) భారత భూభాగంలో చివరి ప్రదేశం - కన్యాకుమారి
- 3) భారతదేశ రాజధాని - దిల్లీ
- 4) కుడంకుళం అణు విద్యుత్ ప్రాజెక్టు ఉన్న రాష్ట్రం - తమిళనాడు

(లేదా)

- 5) గోదావరి నది
- 6) ఖనిజ వనరులు సమృద్ధిగా ఉన్న పీఠభూమి ప్రాంతం - చోటానాగ్‌పుర్ పీఠభూమి
- 7) ద్వీపకల్ప పీఠభూమిలో ఎత్తయిన శిఖరం - అనైముడి
- 8) సర్కారు తీరం

b) మీకిచ్చిన ప్రపంచ అవుట్‌లైన్ పటంలో కింది ప్రాంతాలను గుర్తించండి.

- 1) నాజీ పార్టీ ఈ దేశానికి చెందింది - జర్మనీ
- 2) అక్ష రాజ్యాల్లో ఉన్న ఆసియా దేశం - జపాన్
- 3) డాంజింగ్ రేవు పట్టణం ఉన్న దేశం - పోలెండ్
- 4) ఇంగ్లండ్

(లేదా)

- 5) ఫాసిజం ఈ దేశానికి చెందింది - ఇటలీ
- 6) బంగ్లాదేశ్
- 7) రెండు ఖండాల్లో వ్యాపించి ఉన్న దేశం - రష్యా
- 8) భద్రతామండలిలో శాశ్వత సభ్యులలో ఉన్న ఆసియా దేశం - చైనా

సమాధానాలు

సెక్షన్ - I

1. ఏ రుతుపవన కాలంలో భారతదేశం అధిక వర్షపాతాన్ని పొందుతుంది?

జ: నైరుతీ రుతుపవన కాలం

2. ఏ రంగం వస్తువులను నేరుగా ఉత్పత్తి చేయదు?

ఎ) వ్యవసాయ రంగం బి) పారిశ్రామిక రంగం సి) సేవారంగం

జ: సేవారంగం

3. GDP ను విస్తరించండి.

జ: గ్రాస్ డొమెస్టిక్ ప్రొడక్ట్

4. మొదటి జత మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని అనుసరించి రెండో జతను పూరించండి.

అతి నవీన ముడుత పర్వతాలు : హిమాలయాలు :: పురాతన ముడుత పర్వతాలు : ?

జ: ఆరావళి పర్వతాలు

5. కిందివాటిలో సరికాని జతను గుర్తించండి.

ఎ) అతిపెద్ద ద్వీపకల్ప నది - గోదావరి
బి) పగులు లోయలో ప్రవహించే నది - నర్మద
సి) పశ్చిమానికి ప్రవహించే జీవనది - గంగ

జ: పశ్చిమానికి ప్రవహించే జీవనది - గంగ

6. 'సాధించు లేదా మరణించు' అనే నినాదాన్ని ఇచ్చినవారు ఎవరు?

జ: మహాత్మా గాంధీ

7. కింది ప్రధాన మంత్రులను వారు పనిచేసిన కాలాన్ని అనుసరించి వరుస క్రమంలో అమర్చండి.

జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, ఇందిరా గాంధీ, మొరార్జీ దేశాయ్, లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి

జ: జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి, ఇందిరా గాంధీ, మొరార్జీ దేశాయ్

8. కిందివాటిని జతపరచండి.

i) మిత్ర రాజ్యాలు ( ) a) జర్మనీ, ఇటలీ, జపాన్
ii) కేంద్ర రాజ్యాలు ( ) b) భారత్, ఇండోనేషియా, శ్రీలంక
iii) అలీన దేశాలు ( ) c) బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, రష్యా

జ: i-c, ii-a, iii-b

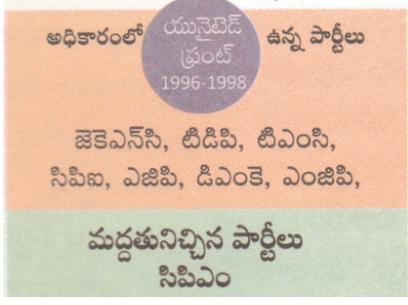
9. కింది పట్టికను చదివి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

సంవత్సరం	వ్యవసాయం రంగం	పారిశ్రామిక రంగం	సేవారంగం
1972 - 73	74%	11%	15%
2009 - 10	53%	22%	25%

ప్ర: ప్రాథమిక రంగంపై ఎంత శాతం మంది ప్రజలు ఆధారపడి ఉన్నారు? దీనికి కారణమేమిటి?

జ: ప్రాథమిక రంగంపై 74% మంది ఆధారపడి ఉన్నారు. ఎందుకంటే భారతదేశం వ్యవసాయ ఆధారిత దేశం.

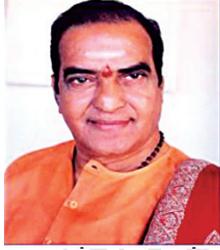
10. కింది సమాచారాన్ని చదివి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

ప్ర: యువైటెడ్ ప్రంట్ ప్రభుత్వంలో భాగస్వాములైన పార్టీలు ఏవి?

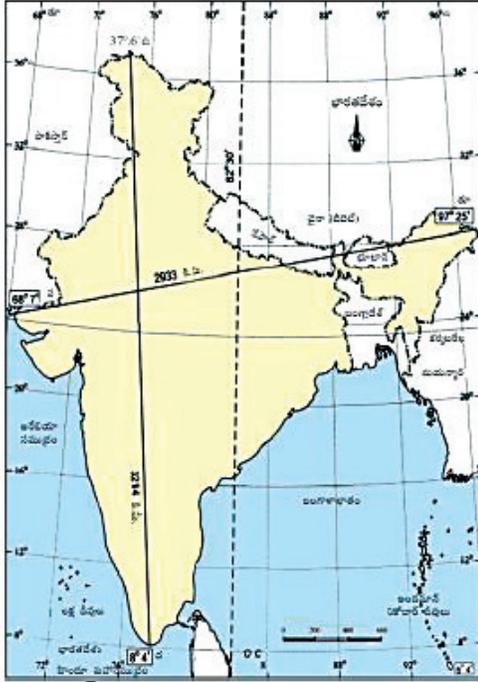
జ: జేకెఎన్సీ, టీఎంసీ, ఏజిపీ, సీపీఐ, డీఎంకె, ఎంజిపీ.

11. తెలుగుదేశం పార్టీ వ్యవస్థాపకుడైన కింది నాయకుడిని గుర్తించండి.

జ: ఎన్.టి.రామారావు

12. కింది పటాన్ని పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం రాయండి.

ప్ర: భారతదేశం మధ్యగా వెళ్లే అక్షాంశ రేఖ ఏది?

జ: కర్కటరేఖ

సెక్షన్ - II

13. ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం అంటే ఏమిటి?

జ: అందరూ పనిచేస్తున్నప్పటికీ ఎవరికి కూడా తమ పూర్తి సామర్థ్యానికి తగినట్లుగా పని ఉండదు. దీన్నే ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం లేదా అల్ప ఉపాధి అని కూడా అంటారు.

14. భారతదేశ భౌగోళిక స్వరూపాలను పేర్కొనండి.

జ: భారతదేశంలోని భౌగోళిక స్వరూపాలు:

- 1) హిమాలయాలు
- 2) ఉత్తర మైదానాలు
- 3) ద్వీపకల్ప పీఠభూమి
- 4) థార్ ఎడారి
- 5) తీర మైదానాలు
- 6) ద్వీపాలు

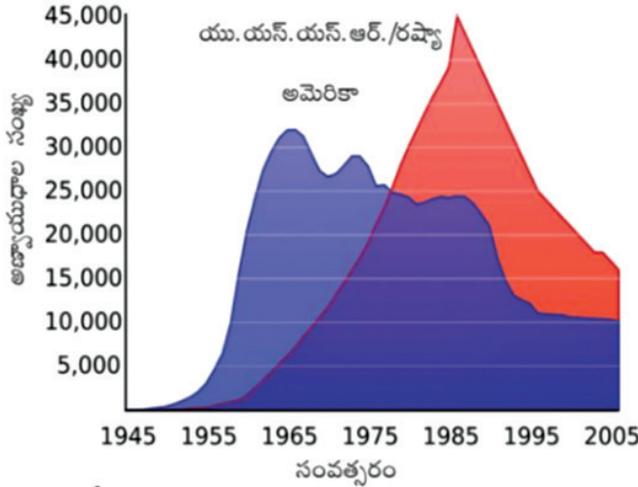
15. మొదటి, రెండో ప్రపంచ యుద్ధాలకు తక్షణ కారణాలు ఏవి?

- ❖ మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానికి తక్షణ కారణం ఆస్ట్రీయాకు చెందిన ఆర్బ్డ్యూక్ ఫెర్డినాండ్ హత్య.
- ❖ రెండో ప్రపంచ యుద్ధానికి తక్షణ కారణం పోలెండ్ పై జర్మనీ దాడి.

16. సంకీర్ణ ప్రభుత్వం అంటే ఏమిటి?

జ: సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో ఏ పార్టీ కూడా పూర్తి మెజారిటీని సాధించనప్పుడు రెండు కంటే ఎక్కువ పార్టీలు కలిసి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడాన్ని సంకీర్ణ ప్రభుత్వం అంటారు.

17. కింది గ్రాఫ్ ను పరిశీలించి ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ కాలంలో ఆయుధ పోటీని వివరించండి.

రేఖాచిత్రం 1 : అమెరికా, రష్యాల వద్ద అణ్వాయుధ నిల్వలు

జ: రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత ప్రపంచం రెండు ప్రధాన రాజకీయ విభాగాలుగా విభజించబడింది. అవి యూఎస్ఎస్ఆర్ నేతృత్వంలోని సోషలిస్టిక్ కూటమి, యూఎస్ఎ నేతృత్వంలోని క్యాపిటలిస్టిక్ కూటమి. ఈ రెండూ అణ్వాయుధాల కోసం పోటీపడ్డాయి. యూఎస్ఎస్ఆర్ యూఎస్ఎతో పోటీ పడి అణ్వాయుధాల ఉత్పత్తిని పెంచింది. 2005 నాటికి రెండు దేశాలు తమ అణ్వాయుధాల నిల్వలను తగ్గించుకున్నాయి.

18. జనాభా నియంత్రణపై రెండు నినాదాలు రాయండి.

- జ: ❖ జనాభాను నియంత్రించండి - భూమిని రక్షించండి
❖ జనాభాను నియంత్రించండి - పేదరికాన్ని నిర్మూలించండి

19. ఇటీవల నూతనంగా ఏర్పడిన రెండు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను పేర్కొనండి.

జ: లడఖ్, జమ్మూ కశ్మీర్లు ఇటీవల ఏర్పడిన కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు.

20. 'మానవాభివృద్ధి సూచికలో హిమాచల్ ప్రదేశ్ పంజాబ్ కంటే మెరుగైన స్థితిలో ఉంది' ఇది ఎలా సాధ్యమైంది? మీ సమాధానాన్ని సమర్థించండి.

- జ: ❖ తలసరి ఆదాయం మానవాభివృద్ధిని చూపదు.
❖ ఆనందంగా జీవించడానికి కావలసినంత డబ్బు ఇవ్వదు.
❖ తలసరి ఆదాయం హిమాచల్ ప్రదేశ్ కంటే పంజాబ్ లో ఎక్కువగా ఉంది.
❖ పంజాబ్ కంటే హిమాచల్ ప్రదేశ్ మెరుగైన మానవాభివృద్ధిని కలిగి ఉంది.
❖ హిమాచల్ ప్రదేశ్ లో ఆరోగ్యం, విద్యతో పాటు ఇతర సౌకర్యాలు పంజాబ్ కంటే మెరుగ్గా ఉన్నాయి.

సెక్షన్ - III

21. భారతదేశ వ్యవసాయంపై హిమాలయాల ప్రభావాన్ని వివరించండి.

జ: హిమాలయ నదులు అవక్షేపాలను తీసుకెళ్లి ఉత్తర మైదానాల్లో నిక్షిప్తం చేశాయి. ఇవి అత్యంత సారవంతమైన ఒండ్రు నేలలు. హిమాలయాలు అనేక జీవనదులకు జన్మస్థలం. ఈ జీవనదులు ఉత్తర మైదానాల్లో నీటిపారుదల సౌకర్యాన్ని అందిస్తాయి. మధ్య ఆసియాలోని చల్లటి గాలుల నుంచి హిమాలయాలు భారతదేశాన్ని రక్షిస్తాయి. బహుళ ప్రయోజన ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి అనువైంది హిమాలయ ప్రాంతం. హిమాలయాలు వేసవి కాలంలో మైదాన ప్రాంతాల్లో వర్షపాతానికి కారణమవుతాయి. ఇవి దేశాన్ని వెచ్చగా ఉంచుతాయి. ఇది వివిధ రకాల పంటలను పండించడానికి సహాయపడుతుంది. హిమాలయాలు లోయలు, వేసవి హిల్ స్టేషన్లతో అనేక పర్యాటక ఆకర్షణలను కలిగి ఉన్నాయి.

22. పంచశీల ఒప్పందం అంటే ఏమిటి?

- జ: ❖ ఒకరి సర్వసత్తాకతను, భౌగోళిక సమగ్రతను మరొకరు గౌరవించడం.
❖ ఇతర దేశాల అంతర్గత వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకోకపోవడం.
❖ దాడులకు దిగకపోవడం, వివాదాలను పరస్పర అవగాహనతో పరిష్కరించుకోవడం.
❖ అంతర్జాతీయ సంబంధాల్లో పరస్పర గౌరవం, సహకారాల కోసం కృషి చేయడం.
❖ శాంతియుత సహజీవనాన్ని ప్రోత్సహించడం.

23. కింది పార్టీలను జాతీయ, ప్రాంతీయ పార్టీలుగా విభజించి రాయండి.

బీజేపీ, కాంగ్రెస్, డీఎంకే, టీడీపీ, బీఎస్పీ, సీపీఐ, ఏజీపీ, టీఎంసీ, వైఎస్ఆర్సీపీ, సీపీఐ(ఎం)

- జ: జాతీయ పార్టీలు: బీజేపీ, కాంగ్రెస్, సీపీఐ, బీఎస్పీ, సీపీఐ(ఎం)
ప్రాంతీయ పార్టీలు: డీఎంకే, టీడీపీ, ఏజీపీ, వైఎస్ఆర్సీపీ

24. వాతావరణ మార్పు భూతాపానికి ఎలా కారణమవుతుంది? దీన్ని తగ్గించడానికి చర్యలను సూచించండి.

- జ: వాతావరణంలో త్వరిత మార్పులకు కారణం
❖ పారిశ్రామికీకరణ
❖ అటవీ నిర్మూలన
❖ జనాభా విస్తోటనం
❖ మైనింగ్

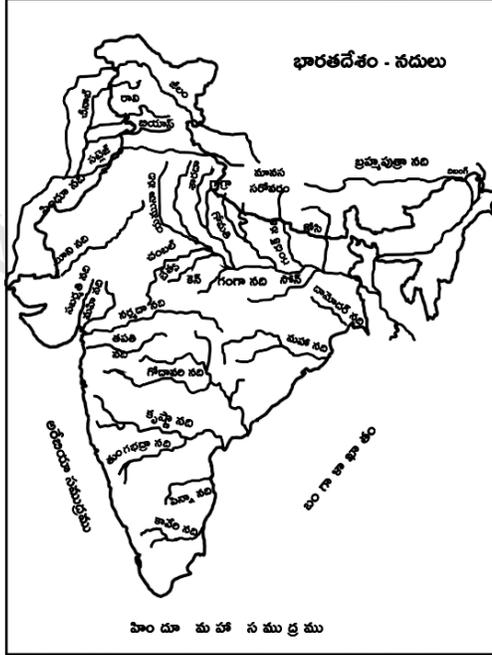
గ్లోబల్ వార్మింగ్‌ను తగ్గించే చర్యలు

- ❖ జనాభా పెరగుదలను నియంత్రించడం.
- ❖ అడవుల పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించడం.
- ❖ మైనింగ్ ఎక్స్‌ప్లోరేషన్ యాక్టివిటీని తగ్గించడం.
- ❖ పారిశ్రామికీకరణను నియంత్రించడం.
- ❖ ప్రజా రవాణాను ప్రోత్సహించడం.
- ❖ రసాయనిక ఎరువులు, పురుగుమందుల వాడకాన్ని తగ్గించడం.

25. పారిశ్రామికీకరణ ఆధునిక యుద్ధాలకు ఏ విధంగా కారణమైంది?

- జ:
- ❖ పారిశ్రామికీకరణ వల్ల వస్తువుల ఉత్పత్తి పెరిగింది.
  - ❖ వస్తు ఉత్పత్తికి ముడిసరకులు, అమ్మకాలకు మార్కెట్టు అవసరమయ్యాయి.
  - ❖ మార్కెట్టు, వనరులపై ఆధిపత్యం కోసం యూరప్ దేశాల మధ్య పోటీ విపరీతంగా పెరిగింది.
  - ❖ ఫలితంగా సైనిక సమీకరణాలు పెరిగాయి. ఇదే ప్రపంచ యుద్ధాలకు కారణమైంది. ఆధునిక యుద్ధాలకు దారితీసింది.

26. కింది పటాన్ని పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

- ఎ) పశ్చిమం వైపుకు ప్రవహించే జీవనది ఏది?
 బి) సింధునదికి గల అయిదు ఉపనదులు ఏవి?
 సి) ఏ నదిని బంగాదేశ్‌లో పద్మానది అని పిలుస్తారు?
 డి) పశ్చిమంగా ప్రవహించే ద్వీపకల్ప నదులు ఏవి?

- జ:
- ఎ) సింధునది
 బి) జీలం, చీనాబ్, రావి, బియాస్, సట్లెజ్
 సి) గంగానది
 డి) తపతి నది

27. నీటి పరిరక్షణ గురించి నినాదాలు రాయండి.

- జ: ❖ నీటిని ఆదా చేయండి - అది మిమ్మల్ని కాపాడుతుంది.
❖ నీరు లేకుండా జీవితం, భవిష్యత్తు లేదు.
❖ ఉజ్వల భవిష్యత్తు స్వచ్ఛమైన నీటితో ప్రారంభమవుతుంది.
❖ రేపటి కోసం వర్షపు నీటిని ఆదాచేయండి.
❖ నీరు ఒక నిధి. భవిష్యత్తు కోసం భద్రపరచండి.

28. యుద్ధాలను నివారించి శాంతిని సాధించడానికి చర్యలను సూచించండి.

జ: దేశాల మధ్య సమస్యలను పరిష్కరించడానికి అంతర్జాతీయ శాంతి సంస్థలు చొరవ తీసుకోవాలి. ఆయుధాల పోటీని నిలిపివేయాలి. సంఘర్షణ సమస్యలను పరిష్కరించడంలో అన్ని దేశాలు ఇతర దేశాలతో చర్చలు జరపాలి. NAM, UNO, ఇతర శాంతి పరిరక్షక అంతర్జాతీయ సంస్థలు దేశాల మధ్య వివాదాల సమస్యల్లో జోక్యం చేసుకోవాలి. శాంతియుత చర్చలతో సమస్యలను ముగించాలి. యుద్ధం విధ్వంసకరం. ఎవరూ యుద్ధాన్ని కోరుకోరు. గెలిచిన, ఓడిపోయిన దేశాలు యుద్ధ విధ్వంసం ద్వారా ప్రభావితమవుతాయి.

సెక్షన్ - IV

29. a) గుజరాత్‌తో పోలిస్తే అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లో సూర్యుడు రెండు గంటల ముందుగానే ఉదయిస్తాడు. అయితే గడియారాలు ఒకే సమయాన్ని చూపుతాయి. ఇది ఎలా జరుగుతుంది?

జ: అరుణాచల్ ప్రదేశ్ భారతదేశంలోని తూర్పు భాగంలో ఉంది. గుజరాత్ భారతదేశంలోని పశ్చిమ భాగంలో ఉంది. ఈ రెండు ప్రదేశాల మధ్య రేఖాంశ వ్యత్యాసం 30° . ఇది ఈ ప్రదేశాల మధ్య రెండు గంటల వ్యత్యాసాన్ని కలిగిస్తుంది ($30 \times 4 = 120$ నిమిషాలు). సమయ వ్యత్యాసాలను తొలగించడానికి భారతదేశానికి మధ్యగా వెళ్లే రేఖాంశాన్ని ప్రామాణిక రేఖాంశంగా

నిర్ణయించారు. దీన్ని స్టాండర్డ్ మెరిడియన్ అంటారు. $82\frac{1}{2}^\circ$ తూర్పు రేఖాంశం వద్ద ఉన్న సమయాన్ని భారతీయ ప్రామాణిక సమయంగా తీసుకుంటారు. ఈ కారణంగా అన్ని గడియారాలు ఒకే సమయాన్ని సూచిస్తాయి.

(లేదా)

b) మహిళలు ఇంటి బయట పనిచేయడానికి, లింగ వివక్షకు మధ్య సంబంధం ఏమిటి?

- జ: ❖ ఉద్యోగినులు ఆర్థిక స్వావలంబన, ఆత్మ విశ్వాసం కలిగి ఉంటారు.
❖ గృహాల్లో తీసుకునే నిర్ణయాల్లో వీరి భాగస్వామ్యం ఉంటుంది.
❖ పిల్లల పుట్టుక, విద్య, ఆరోగ్యం లాంటి నిర్ణయాలను మహిళలు తీసుకోగలరు.
❖ లింగ వివక్ష లేకుంటే మహిళా సాధికారత సాధ్యమవుతుంది.
❖ మహిళలు ఇంటి బయట పనిచేస్తే లింగ వివక్షత తగ్గే అవకాశం ఉంటుంది.

30. a) ప్రపంచ యుద్ధాల్లో జాతీయ రాజ్యాలు, జాతీయతా భావం యుద్ధ కాంక్షను ఎలా ప్రభావితం చేశాయి?

జ: 20వ శతాబ్దం తీవ్ర సంఘర్షణల యుగంగా పేరుగాంచింది. తీవ్రమైన జాతీయతా భావజాలాలు వ్యాప్తి చెందాయి. ఒకవైపు పాసిజం, నాజిజం దురుసు విధానాలు; మరొక వైపు ప్రజాస్వామ్య భావాల అంకురించాయి. తమ జాతి గొప్పదనం గురించి అన్ని దేశాలు అతిగా ఊహించుకున్నాయి.

ఇలాంటి దురహంకార జాతీయతా భావం సమస్యలను సృష్టించింది. జాతీయతా భావాల ప్రభావంతో అన్ని దేశాలు తమ యుద్ధ సన్నద్ధతను పెంచుకున్నాయి. జాతీయతా భావం యుద్ధ కాంక్షను పెంచి పోషించింది. ఆలోచన లేని దేశాలు జాతీయతాభావాన్ని పెడత్రోవ పట్టించాయి.

(లేదా)

b) ప్రపంచ యుద్ధాల పరిణామాలేమిటి?

జ: ప్రపంచ యుద్ధాలు సమాజంపై దీర్ఘకాలిక ప్రభావాన్ని చూపాయి. యుద్ధాల ప్రధాన పరిణామం మరణాలు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో పది మిలియన్లు, రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో 20 నుంచి 25 మిలియన్ల మంది మరణించారు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంతో జర్మన్ సామ్రాజ్యం, ఆస్ట్రో - హంగేరియన్ సామ్రాజ్యాలు, రష్యన్ సామ్రాజ్యం అంతమయ్యాయి. ఒట్టోమన్ సామ్రాజ్యం స్థానంలో టర్కీ ప్రజాస్వామ్య, లౌకిక రాజ్యం ఏర్పడింది. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత అంతర్జాతీయ సంస్థ లీగ్ ఆఫ్ నేషన్స్ ఏర్పడింది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత 1945 అక్టోబరు 24న అంతర్జాతీయ సంస్థ యూఎన్ఎస్ ఏర్పడింది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత అనేక దేశాలు స్వాతంత్ర్యం పొందాయి.

31. a) కింది పేరాను చదివి వ్యాఖ్యానించండి.

ప్రపంచీకరణ మన దేశ అభివృద్ధిని కుంటుపరిచింది. భారతదేశం అభివృద్ధి చెందడానికి ప్రపంచీకరణ సహాయపడుతుంది. ఈ రెండు వాదనల పట్ల మీరు ఏ విధంగా స్పందిస్తారు?

జ: సానుకూల ప్రభావాలు

- ❖ వస్తువులు, సేవల్లో వాణిజ్యం పెరుగుతుంది.
- ❖ ఉత్పత్తి, ఉపాధి పెరుగుతాయి.
- ❖ విదేశీ పెట్టుబడుల ప్రవాహం, విజ్ఞానం మార్పిడి జరుగుతుంది.

ప్రతికూల ప్రభావాలు

- ❖ ఇది నైపుణ్యం లేని కార్మికులకు ఉపాధి కల్పించకపోవచ్చు.
- ❖ ఇది దేశాల్లో ఆదాయ అసమానతలకు దారితీయవచ్చు.
- ❖ దేశీయ కంపెనీలు మూతపడతాయి. అవి విదేశీ ఉత్పత్తులతో పోటీ పడలేవు.
- ❖ పర్యావరణం కలుషితం అవుతుంది.

ముగింపు: సాంస్కృతిక మార్పిడి, మంచి నాణ్యమైన ఉత్పత్తులు అందుబాటులో ఉండటం వల్ల నేను ప్రపంచీకరణను అంగీకరిస్తున్నాను.

(లేదా)

b) వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు లాంటి వివిధ సందర్భాల్లో భూగర్భ జలాల వినియోగాన్ని సమర్థించే, వ్యతిరేకించే వాదనలను పేర్కొనండి.

జ: భారతదేశంలో వ్యవసాయం, పరిశ్రమలకు భూగర్భ జలాలు ప్రధాన నీటి వనరు.

భూగర్భ జలాల వినియోగానికి అనుకూల వాదనలు

- ❖ భారతదేశంలో 90% భూగర్భ జలాలను నీటిపారుదల కోసం ఉపయోగిస్తున్నారు.
- ❖ కాబట్టి దేశాభివృద్ధికి భూగర్భ జలాల వినియోగం అవసరం.

భూగర్భ జలాల వినియోగాన్ని వ్యతిరేకించే వాదనలు

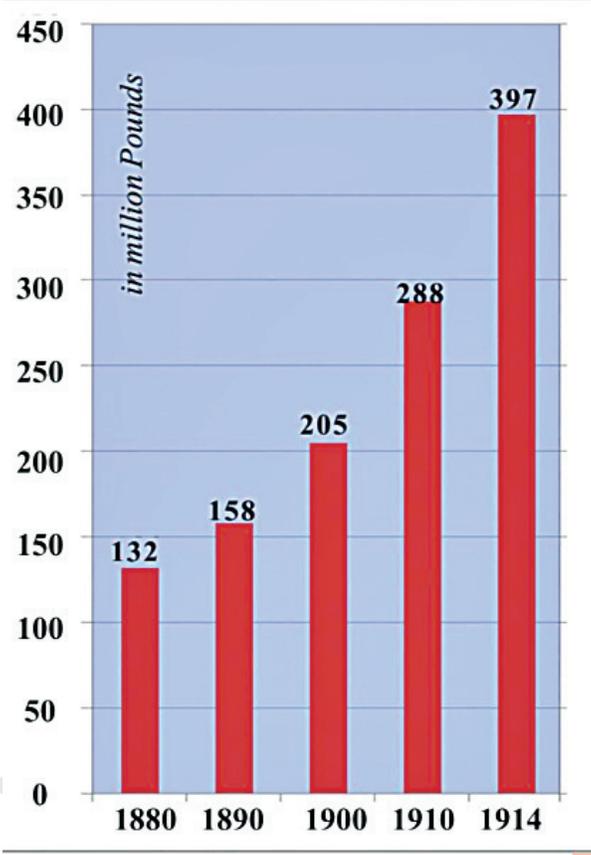
- ❖ భూగర్భ జలాలను అతిగా వాడటం వల్ల అవి అడుగంటిపోతున్నాయి
- ❖ లోతుగా తవ్విన బోరు బావుల వల్ల భూగర్భ జలాలు తగ్గిపోతాయి.

భూగర్భ జలాలను కాపాడుకునే మార్గాలు

- ❖ తాగునీటి అవసరాల కోసం మాత్రమే బోరు బావులు తవ్వాలి.
- ❖ నీరు ఎక్కువగా అవసరమయ్యే పంటలను నిషేధించాలి.
- ❖ అడవుల పెంపకాన్ని ప్రోత్సహించాలి.

32. a) కింది గ్రాఫ్‌ను పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

ఆయుధ పోటీ

1880 - 1914 మధ్య ప్రధాన శక్తులయిన జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా - హంగేరి, బ్రిటన్, రష్యా, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్‌ల సైనిక ఖర్చు

ఎ) ఇచ్చిన గ్రాఫ్ దేన్ని సూచిస్తుంది?

బి) త్రైపాక్షిక కూటమిలోని దేశాలేవి?

సి) 1914లో ఆయుధాలపై ఖర్చు పెరగడానికి కారణమేమిటి?

డి) మిత్ర దేశాల కూటమిలోని దేశాలేవి?

జ: ఎ) జర్మనీ, ఇటలీ, ఆస్ట్రీయా - హంగేరి, బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, రష్యాల సైనిక వ్యయాన్ని గ్రాఫ్ చూపుతుంది.

బి) జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా - హంగేరి, ఇటలీ

సి) మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం కారణంగా 1914లో సైనిక వ్యయం ఎక్కువగా ఉంది.

డి) బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, రష్యా

(లేదా)

b) కింది కాలపట్టికను పరిశీలించి ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

అత్యవసర పరిస్థితి ముగింపు, మొరార్జీ దేశాయ్, చరణ్ సింగ్ ల కింద జనతాపార్టీ ప్రభుత్వాల ఏర్పాటు	1977
ఇందిరాగాంధీ నేతృత్వంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు	1980
టీడీపీ ఏర్పాటు	1982
ఆపరేషన్ 'బ్లూస్టార్', ఇందిరాగాంధీ హత్య	1984
పంజాబ్‌పై హెచ్ ఎన్ లాంగ్‌వాలతోనూ, అస్సాంపై ఎంఎన్ యతోనూ రాజీవ్ గాంధీ ఉప్పుదాలు	1985
మిజో నేషనల్ ఫ్రంట్ తో ఉప్పుదం	1986
శ్రీలంకతో ఉప్పుదం	1987
విపి సింగ్, చంద్రశేఖర్ లతో జనతాదళ్ ప్రభుత్వాల ఏర్పాటు	1989
మందల కమిషన్ సిఫారసుల ఆమలుకు నిర్ణయం	1989
రామజన్మభూమి రథయాత్ర	1990
రాజీవ్ గాంధీ హత్య, పిపి నరసింహారావు ప్రధానమంత్రిగా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం	1991
ఆర్థిక సంక్షోభం విధానాలు	1990
బాబ్రి డుస్టీడ్ కూల్చినేత	1992
దేవెగౌడ, జెకె గుజ్రాల్ లు ప్రధానమంత్రిలుగా నేషనల్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వం	1996
ఎబి వాణిషేయి నేతృత్వంలో ఎన్ డీ ప్రభుత్వం	1998

ఎ) రాజీవ్ గాంధీని హతమార్చిన సంస్థ ఏది?

బి) టీడీపీ వ్యవస్థాపకుడు ఎవరు?

సి) అత్యవసర పరిస్థితి తర్వాత ప్రధాని ఎవరు?

డి) ఆపరేషన్ బ్లూస్టార్ చేపట్టిన ప్రధాని ఎవరు?

జ: ఎ) రాజీవ్ గాంధీని 1991లో ఎల్ టీ టీ ఈ ఉగ్రవాదులు హత్య చేశారు.

బి) ఎన్.టి.రామారావు. ఆయన 1982లో టీడీపీని స్థాపించారు.

సి) అత్యవసర పరిస్థితి తర్వాత ప్రధాని మొరార్జీ దేశాయ్ (1977).

డి) ఇందిరా గాంధీ 'ఆపరేషన్ బ్లూస్టార్'కి బాధ్యత వహించారు.

33. a) మీకిచ్చిన భారతదేశ అవుట్ లైన్ పటంలో కింది ప్రాంతాలను గుర్తించండి.

1) ప్రపంచంలో అతి ఎత్తయిన శిఖరం - ఎవరెస్ట్

2) భారత భూభాగంలో చివరి ప్రదేశం - కన్యాకుమారి

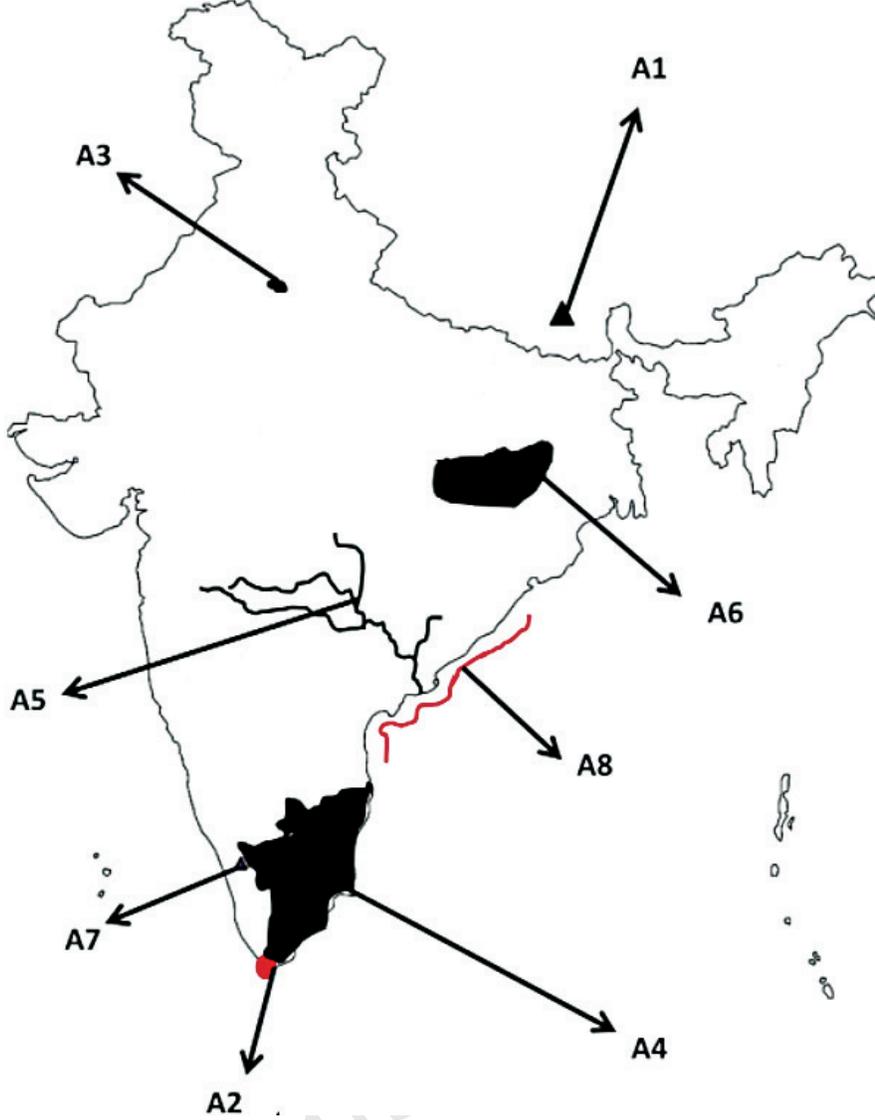
3) భారతదేశ రాజధాని - దిల్లీ

4) కుడంకుళం అణు విద్యుత్ ప్రాజెక్టు ఉన్న రాష్ట్రం - తమిళనాడు

(లేదా)

- 5) గోదావరి నది
- 6) ఖనిజ వనరులు సమృద్ధిగా ఉన్న పీఠభూమి ప్రాంతం - చోటానాగ్‌పుర్ పీఠభూమి
- 7) ద్వీపకల్ప పీఠభూమిలో ఎత్తయిన శిఖరం - అనైముడి
- 8) సర్కారు తీరం

జ:

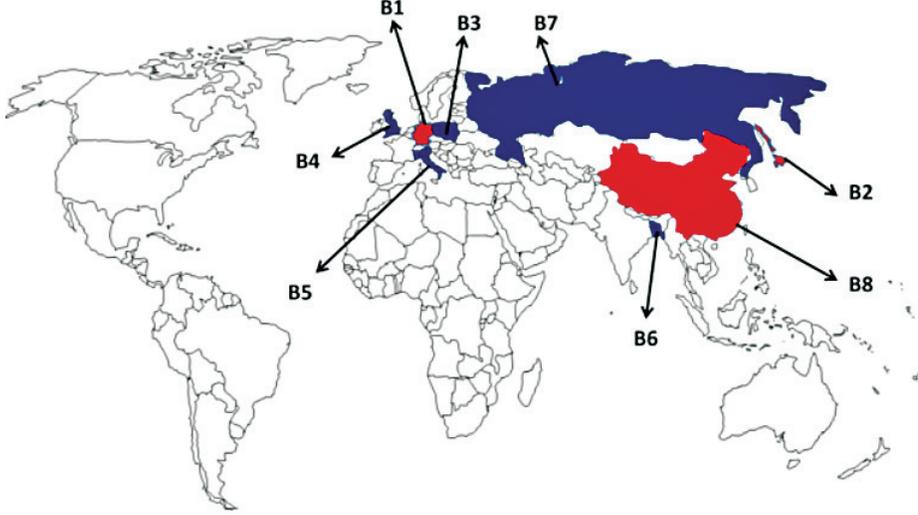
b) మీకిచ్చిన ప్రపంచ అవుట్‌లైన్ పటంలో కింది ప్రాంతాలను గుర్తించండి.

- 1) నాజీ పార్టీ ఈ దేశానికి చెందింది - జర్మనీ
- 2) అక్షరాజ్యంలో ఉన్న ఆసియా దేశం - జపాన్
- 3) డాంజింగ్ రేవు పట్టణం ఉన్న దేశం - పోలెండ్
- 4) ఇంగ్లండ్

(లేదా)

- 5) పాసిజం ఈ దేశానికి చెందింది - ఇటలీ
- 6) బంగ్లాదేశ్
- 7) రెండు ఖండాల్లో వ్యాపించి ఉన్న దేశం - రష్యా
- 8) భద్రతామండలిలో శాశ్వత సభ్యదేశాల్లో ఉన్న ఆసియా దేశం - చైనా

జ:

రచయిత: కెఎస్.వి.కృష్ణారెడ్డి